

обмежень методами комп'ютерного моделювання. – Д. : ПКФ Оксамит-Текс. – 36 с.

5. Организация строительного производства: Учебн. для вузов / Т. Д. Цай, П. Г. Грабовский, В. А. Большаков и др. – М. : Изд-во АСВ, 1991. – 432 с.

6. Организация и планирование строительного производства: учебн. для вузов по спец. «Пром. и гражд. стр-во» / А. К. Шрейбер, Л. И. Абрамов, А. А. Гусаков и др. // Под ред. А. К. Шрейбера. – М. : Высш. шк., 1987. – 386 с.

7. **Сухачёв И. А.** Организация и планирование строительного производства. Управление строительной организацией. – М. : Стройиздат, 1989. – 752 с.

8. **Тян Р. Б., Чернышук Н. М.** Организация строительства. – Д. : Наука и образование, 1999. – 264 с.

9. **Ушацкий С. А.** Организация, планирование и управление городским строительством. – К. : Вища школа, 1983. – 352 с..

УДК 332.145

ОЦІНКА СТРУКТУРНИХ ЗРУШЕНЬ У ПРОМИСЛОВІСТІ МІСТА ДНІПРОПЕТРОВСЬКА

О. В. Пирог, к. е. н., доц.

Дніпропетровський національний університет ім. Олесья Гончара

Ключові слова: *структура економіки, структурні зрушення, промисловість, добувна промисловість, переробна промисловість, оцінка*

Вступ. Структурна трансформація національної економіки з урахуванням сучасних вимог постіндустріального суспільства залишається актуальним питанням протягом усього періоду незалежності України. Чимало вітчизняних фахівців єдині у думці щодо структурних перетворень України [5, с. 8; 14, с. 81]: країна не використала дев'ятирічний період зростання ВВП для реалізації стратегії структурної перебудови.

Стійкий економічний розвиток української економіки передбачає не стільки досягнення якомога вищих темпів зростання ВВП, скільки наявність якісних зрушень в економіці країни. Протягом цілого ряду років за позитивної цінової кон'юнктури суттєвих структурних змін і заходів із модернізації в галузях не проводилось. Національна економіка країни розвивалась за інерційним сценарієм. Досвід останніх років (2000 – 2009) свідчить, що основною проблемою економіки України є не так її енергоємність (через високу вартість енергоносіїв), як загалом відсутність у підприємств інноваційної стратегії розвитку, яка б забезпечувала необхідний рівень оновлення й диверсифікації виробництва, підвищення його конкурентоспроможності.

Сьогодення вимагає від України вирішення актуального питання – забезпечення інноваційного характеру розвитку економіки, підвищення її конкурентоспроможності на зовнішньому ринку при одночасному розширенні внутрішнього ринку. Реалізація цього довгострокового завдання передбачає перехід від традиційного, «наздогоняльного», типу розвитку до «випереджального» [1, с. 53], який дозволить Україні в подальшому інтегруватись у світове господарство як високотехнологічній державі та змінити імідж країни як «сировинного придатку» Європи. Однак перехід до нового типу економічного розвитку неможливий на основі фізично та морально застарілих виробничих фондів, які економіка України успадкувала від СРСР.

Розвиток української економіки «наздогоняльного» типу переважно був пов'язаний з використанням екстенсивних факторів, які обмежені власними можливостями. Наслідком економічного зростання протягом 2000 – 2004 рр. були зміни в економіці України (особливо у промисловості), які мали деструктивний характер [1, с. 41] у подальший період нестабільності (2005 – 2009 рр.).

Стратегія економічного розвитку як країни, так і регіонів та міст повинна враховувати процеси глобалізації та вимоги світової економіки, які мають значний вплив. З одного боку, внутрішня стратегія та політика країни (регіону, міста) мають бути конкурентоспроможними та ефективними для управління наслідками глобалізації, а з іншого, – використовувати нові можливості та переваги, які вона надає.

Одним із напрямів стратегії економічного розвитку країни (регіону, міста) є управління структурними зрушеннями, яке повинне враховувати реальні зрушення глобального масштабу і

максимально корелювати з потребами суспільства, задоволення яких здійснюється в межах певних видів економічної діяльності.

Постановка мети. порушену проблему на макрорівні досліджують провідні вітчизняні вчені, зокрема: В. М. Геєць, Б. Є. Кваснюк, Ю. В. Кіндзерський, Є. М. Лібанова, В. П. Семиноженко, Л. І. Федулова та А. А. Чухно.

Учені розробили чимало моделей структурної трансформації національної економіки в цілому. Однак, на наш погляд, необхідно враховувати особливості економічного розвитку суб'єктів господарювання мезорівня – регіонів та великих міст. З цієї точки зору в статті досліджуються структурні зрушення в пріоритетному виді економічної діяльності України – промисловості (на прикладі індустріально розвиненого міста – Дніпропетровська).

Результати. Економічний розвиток країни залежить від ефективності структури національної економіки, що визначається як порядок формування системи відносин між макроекономічними суб'єктами на основі максимального задоволення потреб суспільства за умови досягнення виробничої та розподільчої ефективності використання обмежених економічних ресурсів країни.

Оптимальна економічна структура – це найкращий варіант формування системи відносин між елементами (складовими частинами) економіки країни, що пов'язані з використанням обмежених економічних ресурсів з метою найбільш повного задоволення потреб суспільства [9, с. 167]. Критерії оптимальності структури національної економіки такі:

1) виробництво товарів та послуг, які, з одного боку, забезпечують максимальне задоволення суспільних потреб, з іншого – їх виготовлення пов'язано з мінімізацією витрат економічних ресурсів;

2) сприяння довгостроковим темпам економічного зростання за умови узгодження темпів використання економічних ресурсів зі швидкістю їх оновлення;

3) забезпечення переходу економічної системи до вищого не тільки кількісного, а й якісного стану; стимулювання максимального використання результатів науково-технічного прогресу, спеціалізації країни у світовому поділі праці, інтеграційних процесів.

Відповідно, оптимальна економічна структура буде ефективною у певних конкретних умовах. Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) запропоновано модель збалансованої галузевої структури національної економіки [15], графічний вигляд якої станом на початок сучасної світової кризи наведено на рисунку 1.

У сучасній світовій економіці співіснують дві економіки:

- одна – економіка реального сектора, в якій створюються реальні товари і послуги та яка розвивається за класичними ринковими законами, її метою є отримання прибутку через зниження витрат і підвищення якості товарів;

- друга – віртуальна і спекулятивна – торгівля біржовими товарами і різними цінними паперами, яка розвивається за законами спекуляції, її мета – збагачення через спекуляції на товарних і фондових біржах.

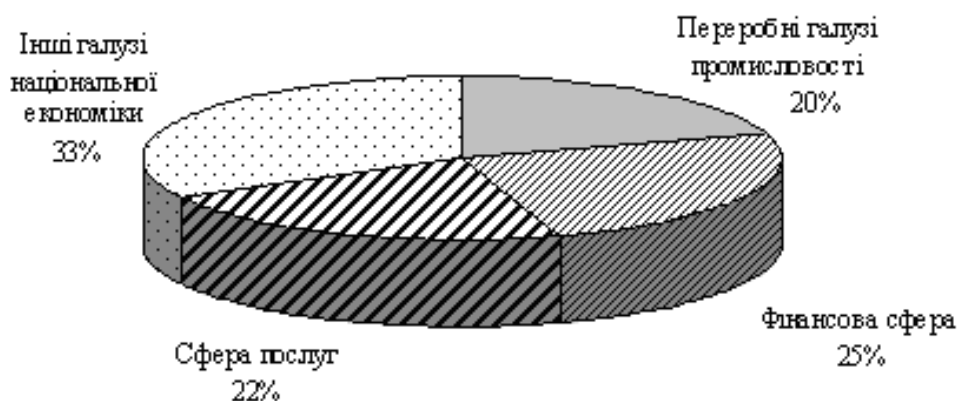

Рис. 1. Модель національної економіки у розрізі галузевої структури

Сьогодні можна з упевненістю стверджувати, що в результаті еволюції капіталізму фінансова сфера далеко відірвалася від реального сектора економіки, від виробництва. За різними оцінками, в сучасному світі лише 2 – 3 % коштів пов'язані із сектором матеріального виробництва, решта десятки трильйонів доларів обслуговують самі себе. У США, наприклад,

реальний сектор економіки, який справді займається виробництвом, це лише 15 – 18 % економіки, все інше – фінансовий сектор, послуги тощо [4, с. 14]. Однак віртуальна економіка не може існувати без реального сектора, але сучасні великі спекулянти навчилися отримувати величезні доходи, майстерно керуючи підйомами і спадами фондового ринку, використовуючи їх у своїх цілях.

Тенденція активного розвитку сфери послуг є характерною для розвинутих країн світу [7]. Однак паралельно відбувається розвиток високотехнологічних промислових виробництв, які зосереджені в переробній промисловості. У високорозвинутих країнах до 60 % (у США – до 80 %) зростання національних економік досягається за рахунок зростання високотехнологічних секторів [4, с. 22].

За визначенням ОЕСР, структурно стійкою є така національна економіка країни, в якій галузева структура відповідає технологічній структурі. З технологічним розвитком відбувається розвиток економіки та соціальний розвиток, що проявляється у проведенні якісних структурних зрушень в економіці, формуванні високотехнологічних виробництв, підвищенні рівня та якості життя населення. Вимоги постіндустріального суспільства до структури національної економіки наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Вимоги постіндустріального суспільства до національних економік

№ п/п	Вимога	Нормативні значення
1	Галузева структура національної економіки	20 % – переробні галузі промисловості; 25 % – фінансова сфера; 22 % – сфера послуг; 33 % – інші галузі.
2	Технологічна структура національної економіки	20 % – високотехнологічних виробництв; 30 % – середньотехнологічних виробництв; 20 % – середньонизькотехнологічних виробництв; 30 % – низькотехнологічних виробництв.
3	Технологічна структура галузей переробної промисловості (в межах 20 % від структури національної економіки)	50 % – сумарна частка високотехнологічних та середньовисокотехнологічних виробництв, із яких: - 20 % – високотехнологічні; - 30 % – середньовисокотехнологічні. 50 % – сумарна частка середньонизькотехнологічних та низькотехнологічних виробництв.

На думку переважної більшості фахівців [3; 5; 14], Україна повторює шлях країн Центральної та Східної Європи зі структурними змінами, що передбачають поступове щорічне нарощування сфери послуг (включаючи розвиток фінансових і високотехнологічних інформаційних послуг), із щоразу більшою залежністю інвестиційних процесів від фінансової сфери, насамперед потоків кредитних ресурсів (2008 – 2009 рр. кредити Світового валютного фонду), які стають вагомим джерелом капіталізації економіки. Значний приплив іноземних кредитів спричинив те, що відношення зовнішніх зобов'язань банків до наданих ними кредитів досягло високого рівня (станом на кінець 2008 р. – до 59 % та 2009 р. – 50,8 %).

Як зазначається у науковій праці «Реструктуризація промисловості України у процесі посткризового відновлення» [8, с. 3], сьогодні в Україні відсутні умови до «виросування» національних лідерів – локомотивів економічного зростання та модернізації економіки, недостатня увага приділяється розвитку галузей, які виробляють продукцію з високою доданою вартістю, що здатна приносити вищі прибутки і гарантувати їх отримання в майбутньому, створити заділ для забезпечення довгострокового економічного зростання. Сучасна структура національної економіки, на думку більшості провідних науковців [1; 3; 5; 8; 14], формується під впливом таких чинників:

- відкритість національної економіки та її залежність від зовнішньої кон'юнктури;
- обмеженість місткості внутрішнього ринку на тлі експортної моделі економічного зростання;
- збереження високого рівня ресурсо- та енергоємності виробництва й низької платоспроможності вітчизняних підприємств;

- повільніша порівняно з іншими країнами модернізація виробничої бази, її точковий характер;
- низька конкурентоспроможність вітчизняної продукції, за державної підтримки експортноорієнтованих, галузей що можуть витримати конкуренцію на світових ринках;
- успадування від СРСР спотвореної економічної структури;
- неналежне фінансування освіти та науково-дослідної сфери.

Дніпропетровськ має стратегічне значення для економічного розвитку як України, так і області. Він входить до четвірки міст-мільйонерів країни (Київ, Харків, Донецьк, Дніпропетровськ), які є лідерами за абсолютними показниками промислового розвитку. У них сконцентровано близько 36 % підприємств, що забезпечують понад 66 % обсягів виробництва і дають місце роботи 40 % населення, зайнятого в промисловості. Дніпропетровщина утримує одну з передових позицій у структурі державного обороту від промислової діяльності (18 % за результатами 2010 р.), традиційно поступаючись лідерством лише промисловості Донеччини (21 %).

Дніпропетровськ є промислово розвиненим та бюджетонаповнювальним обласним центром. Стратегічний статус космічної столиці та місце України у п'ятірці космічних держав світу забезпечують конструкторське бюро «Південе» та ВО «Південний машинобудівний завод». Розвивається місто за використанням промислового та наукового потенціалів, підвалини яких були сформовані ще за часів Радянського Союзу, та активно використовуються у сучасних ринкових умовах господарювання.

У промисловому комплексі області найбільша питома вага в обсязі реалізованої промислової продукції припадає на підприємства Кривого Рогу (39 %), Дніпропетровська (26 %) та Дніпродзержинська (13 %).

Економіка Дніпропетровська складається з таких базових галузей переробної промисловості як виробництво чорних металів і металообробка, машинобудування, на частку яких припадає 36 та 12 % промислового виробництва відповідно [2]. Особливістю виробничої діяльності підприємств машинобудування Дніпропетровська є відсутність повного технологічного процесу.

Трансформаційні процеси відбуваються в економіці та промисловості як області, так і м. Дніпропетровськ протягом 2001 – 2008 рр. У першу чергу, структурні зміни в економіці Дніпропетровської області та міста можна простежити за структурою валової доданої вартості, наведеної у таблиці 2, яка складена та розрахована на даних інформації Головного управління статистики в Дніпропетровській області [10 – 12].

Таблиця 2

*Питома вага промисловості у структурі
валової доданої вартості економіки Дніпропетровської області
та м. Дніпропетровськ за 2001 – 2008 рр. (%)*

Галузь економіки	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Усього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Добувна промисловість	11,3	12,2	11,7	10,7	12,7	12,6	13,9	20,6
Переробна промисловість	33,2	32,8	31,2	29,6	32,6	32,8	30,6	24,7
Співвідношення переробної та добувної промисловості	2,9	2,7	2,7	2,8	2,6	2,6	2,2	1,2

У цілому в економіці міста спостерігається зменшення питомої ваги сфери виробництва (переважно переробної промисловості) порівняно зі сферою послуг. Результатом таких процесів є активний розвиток сфери послуг, темпи зростання якої у найближчому десятиріччі перевищать темпи зростання промисловості [13, с. 17].

Як впливає з даних таблиці 2, відбулися зміни у структурі валової доданої вартості на перевагу добувної промисловості за рахунок зниження питомої ваги переробної промисловості: питома вага добувної промисловості – зросла майже удвічі, питома вага переробної промисловості – знизилась в 1,3 раза. Змінилося співвідношення між добувною та переробною промисловістю міста: якщо у 2001 р. переробна промисловість перевищувала добувну майже утричі, то у 2008 р. – становила 1 : 1.

Така зміна структури валової доданої вартості свідчить про розвиток Дніпропетровської області та міста на базі сировинних факторів, що суттєво відрізняється від індустріально

розвинених країн.

Щодо розвитку промислового виробництва м. Дніпропетровськ, структура якого за групами товарів показана на рисунку 2, то за період 2005 – 2010 рр. питома вага сировинної продукції збільшилась на 4,3 в. п. за рахунок скорочення виробництва інвестиційної продукції та товарів широкого вжитку. Така тенденція характеризує екстенсивний тип розвитку, який відрізняється від траєкторії розвитку провідних країн світу.

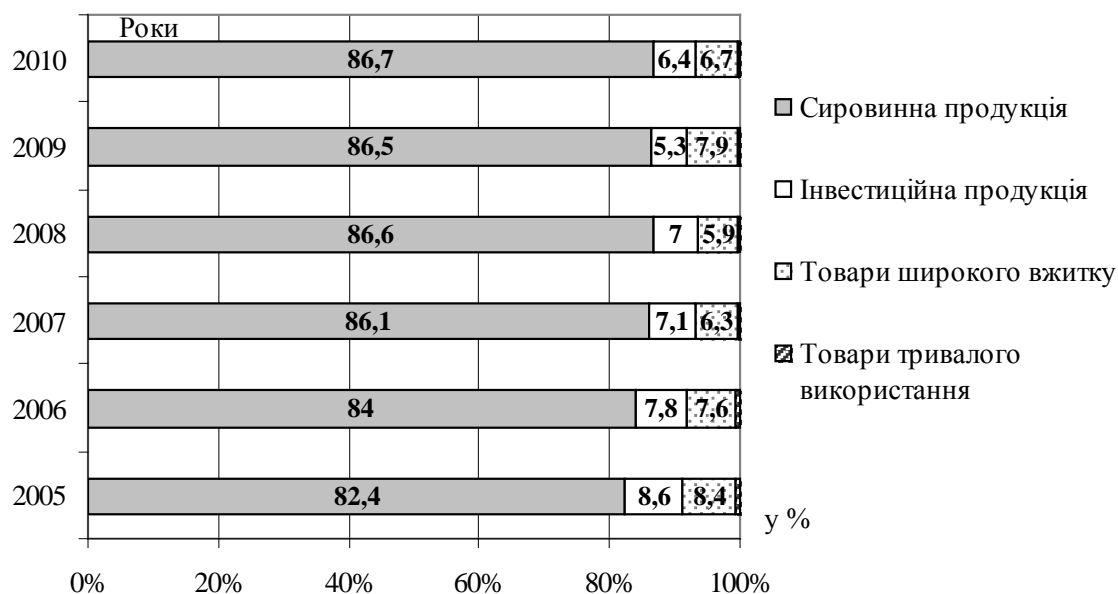

Рис. 2. Структура промислового виробництва за групами товарів м. Дніпропетровськ (2005 – 2010 рр.)

Визначальними в промисловості міста є переробні галузі: виробництво чорних металів і металообробка, машинобудування, на частку яких припадає 36 % та 12 % промислового виробництва відповідно. Особливістю виробничої діяльності підприємств машинобудування м. Дніпропетровськ є відсутність повного технологічного процесу. Частка продукції машинобудування та металообробки в розвинутих країнах світу складає 30 – 50 % обсягу продукції промисловості, тоді як у Росії – 19 % [4, с. 21]

Світова фінансова криза в поєднанні з системною економічною кризою України негативно позначилась на промисловості міста. Так, підсумком роботи промисловості Дніпропетровська за 2009 р. стало зниження темпів виробництва продукції відносно 2008 р. більше ніж на п'яту частину [2]. У першу чергу нестабільність на зовнішніх ринках вплинула на скорочення виробництва експорто-орієнтованих секторів економіки Дніпропетровська – металургійного та хімічного виробництва. Однак уже у 2010 р. темпи зростання виробництва промислових підприємств міста становили 16,1 % порівняно з 2009 р.

Н. О. Кухарська [6, с. 23] стверджує, що нова якість економічного зростання виражається в підвищенні ефективності виробництва на основі досягнень науково-технічного прогресу, у застосуванні ресурсозберігальних технологій, в якісному перетворенні структури і у складі сукупного працівника і виробництва. У загальному обсязі виробництва підвищується вага наукомістких галузей, таких як приладобудування, випуск комп'ютерів, електроніка, атомна електроенергетика, виготовлення синтетичних смол, пластмас й інших виробництв, які використовують досягнення науково-технічного прогресу.

Незважаючи на те, що розвиток промисловості м. Дніпропетровськ триває, структурні зміни характеризуються серйозним відставанням порівняно зі світовою економікою. За рівнем технологічного розвитку в промисловості Дніпропетровська переважають середньонизькотехнологічні та низькотехнологічні галузі, що зумовлює домінування III та IV технологічних укладів, частка яких складає понад 57 % у структурі промислового виробництва. Такий технологічний рівень промисловості є закономірним результатом домінування в багатьох галузях промисловості, особливо в сировинних, тенденції до підвищення ступеня використання існуючих виробничих потужностей із застосуванням переважно застарілих

технологій.

Відтворення промислового виробництва в період економічного зростання відбувається за рахунок середньонизьких технологій без життєво потрібної модернізації виробничого апарату. Незважаючи на зосередження у Дніпропетровську переважної частини (46,8 %) основних фондів Дніпропетровської області та найвищий в області рівень їх оновлення (2,3 %), рівень зносу основних фондів залишається протягом тривалого часу (2001 – 2009 рр.) вищим (59,9 %) за середній рівень по області (58,1 %) (табл. 3).

Таблиця 3

Стан основних фондів міста Дніпропетровська у 2001 – 2009 рр.

Показник	2001	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Питома вага основних фондів м. Дніпропетровськ (%)	36,03	32,97	33,98	38,46	42,49	44,76	46,80
Ступінь зносу основних фондів (%)							
м. Дніпропетровськ	47,9	48,4	49,3	52,6	54,8	60,7	59,9
Дніпропетровської області	47,4	56,4	56,7	58,6	58,0	61,9	58,1
Рівень оновлення основних фондів (%)							
м. Дніпропетровськ	1,85	6,04	5,44	12,85	6,85	5,15	2,30
Дніпропетровської області	2,43	3,91	4,28	2,54	6,20	4,89	3,02
Інвестиції в основний капітал, грн на 1 грн ОФ	0,023	0,064	0,168	0,091	0,180	0,153	0,083

Такий стан основних фондів м. Дніпропетровськ негативно позначається на розвитку промисловості та рівні конкурентоспроможності міста. Низька диверсифікація промислового виробництва, а також переважний розвиток середньонизько- та низькотехнологічних видів економічної діяльності, частка яких у переробній промисловості утримується на рівні понад 57 %, є небезпечним явищем і закладає підґрунтя до подальшої деградації структури економіки міста та уповільнення загальноекономічної динаміки.

Слід наголосити, що в більшості розвинених країн нормативний рівень оновлення основних фондів досягає 8 – 9 %, а заміни – 3,5 – 3,8 %. Як випливає з даних таблиці 3, рівень оновлення за період 2001 – 2009 рр. в Дніпропетровську збільшився лише у 1,5 раза: з 1,85 до 2,3 %, при досягненні максимального рівня у 2004 та 2007 р. Відповідна тенденція характерна й для Дніпропетровської області. На наш погляд, для України норма простого відтворення має бути підвищена до світового рівня: до 8 – 10 % відносно до відновної вартості виробничого капіталу.

Особливістю процесу відновлення основних фондів м. Дніпропетровськ є те, що рівень оновлення не впливає на рівень зносу основних фондів (коефіцієнт кореляції дорівнює – 0,082). Це відбувається через надзвичайно низький рівень оновлення основних фондів.

Забезпечити нормативний рівень оновлення основних фондів, перехід до якісно нового рівня технологічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності промисловості міста можуть, в умовах нестачі власних фінансових ресурсів, іноземні інвестиції. Дніпропетровськ є інвестиційно привабливим, що підтверджують інвестиційні рейтинги міжнародної рейтингової агенції S&P та видання «Financial Times» – European Cities & Regions of the Future. Серед великих міст України Дніпропетровськ посідає друге місце після Києва за обсягами залучених прямих іноземних інвестицій (3,1 % від загального обсягу станом на початок 2010 р.).

Як свідчить досвід інвестування в попередні роки (2001 – 2009), активне зростання капіталовкладень аж ніяк не означає їх автоматичної орієнтації на якісну структурну перебудову економіки. Відмінною рисою інвестиційного процесу м. Дніпропетровськ є незначний вплив інвестицій на процес технічного переоснащення виробництва. Так, протягом тривалого часу (2001 – 2009) у сферу послуг (торгівля, операції з нерухомістю та фінансова діяльність) було вкладено 74,6 % від усіх залучених у місто інвестицій, а у сферу промисловості – лише 12,2 % [2]. З даних таблиці 3, бачимо, що інвестиції на 1 грн основних фондів за період 2001 – 2009 рр. збільшилися у 4 рази, але залишаються на низькому рівні: на 1 грн основних фондів припадає 8,3 коп. станом на 2009 р.

За результатами дослідження можна визначити проблеми в розвитку промисловості міста

Дніпропетровська:

- неефективна галузева структура промислового виробництва;
- посилення деградації промисловості у сировинному напрямку;
- подальше технологічне відставання промислового виробництва від економічно розвинутих країн світу.

Для подолання негативних тенденцій у розвитку промисловості слід сформувавши промислову політику на рівнях держави та регіонів, обґрунтувати ефективну структурну політику. Як свідчить світовий досвід, перевіреною способом оновлення матеріальної бази економіки виступає структурна політика, тобто встановлення державою пріоритетних напрямів економічного розвитку та застосування адекватних засобів їх реалізації [4, с. 24]. При цьому важливо визначитися з критеріями відбору пріоритетів:

1) навряд чи існує досконалий та незалежний від суб'єктивних устремлінь механізм визначення пріоритетів структурної перебудови економіки. Як немає «досконалого» ринку, що забезпечує оптимальну алокацію ресурсів, так і немає ідеального, «науково обґрунтованого» державного механізму виявлення потреб суспільства в тій чи іншій структурі економіки. Однак, чим демократичніше суспільство, тим швидше буде помічена помилка в розстановці пріоритетів;

2) до пріоритетів структурної та промислової політики слід закладати ті напрями розвитку, відносно яких Україна ще зберегла конкурентні переваги – реальні або, тепер уже більшою мірою, потенційні. До вирішення цього питання необхідно долучати науковців, які ретельно займаються системним вивченням економічних та природничих дисциплін;

3) ряд пріоритетів сучасної промислової політики повинні мати не галузевий, а міжгалузевий характер. Такі проекти зазвичай характеризуються високим ступенем витратності, великими інвестиційними ризиками і, зрозуміло, тривалим виробничим циклом. Вони не можуть бути здійснені без систематичної державної підтримки через «слабкість ринкових стимулів» [4, с. 24]. Потрібно тільки пам'ятати, що саме здатність виробляти подібні системи утримує ту чи іншу країну серед провідних світових індустріальних держав.

Одним із шляхів забезпечення світового рівня розвитку національної промисловості є кооперація. Так, на думку Н. О. Кухарської [6, с. 31], розширення і поглиблення коопераційного руху в провідних промислових комплексах України може зумовити:

- подолання деградації виробництва електроніки;
- зупинення занепаду машинобудівного і приладобудівного комплексу;
- входження національного авіабудування (АН-70, АН-148) як складової частини в одну з російських провідних авіабудівних компаній (російський авіабудівний комплекс на 55 % використовує українську продукцію);
- зацікавлення зарубіжних суднобудівних компаній вітчизняним суднобудуванням на базі національних судноверфей (військовим кораблебудуванням);
- розвиток ракетобудування (Зеніт-2, Циклон-4), яке вже через 6 – 7 років буде неконкурентоспроможним;
- модернізацію старої моделі танків із постачанням їх у країни третього світу;
- підтримку експорту колісної бронетехніки і зенітно-ракетних комплексів, поки вони ще конкурентоспроможні;
- здійснення прориву в експорті енергетичного машинобудування;
- заміну застарілих ядерних блоків на АЕС.

Висновки. Структурна перебудова економіки Дніпропетровська зумовлює до поступову втрату містом промислової спеціалізації виробничо-господарського комплексу та характеризується зміною спеціалізації промислового виробництва і зниженням його диверсифікації, низьким рівнем продуктивності праці, відсутністю інноваційної активності, нестачею власних фінансових ресурсів та обмеженим обсягом інвестицій для забезпечення модернізації та розвитку високотехнологічних виробництв.

Економічне зростання в Україні безпосередньо пов'язане з піднесенням промисловості, для якого потрібно не лише подолати структурну деградацію і спад виробництва. Важливо, щоб розвиток промисловості відбувався на основі поліпшення управління, ефективного використання науково-технічного потенціалу, що забезпечує впровадження ресурсозберігальних, наукомістких і високих технологій постіндустріального типу.

Отже, зрушення, які відбуваються у промисловості міста Дніпропетровська протягом 2001 – 2009 рр., свідчать про нарощення та закріплення сировинної спеціалізації (металургійне

виробництво) при поступовій втраті виробництв інвестиційної продукції (машинобудування). Виробництво сировинної продукції створює низьку додану вартість порівняно з виробництвом інвестиційної. На нашу думку, структурна перебудова промисловості міста має відбуватись за досвідом провідних країн світу. У Стратегії розвитку м. Дніпропетровськ повинні бути передбачені заходи щодо розвитку діючих промислових підприємств із середнім рівнем технологічної інтенсивності та активізації процесу формування виробництв із високим рівнем технологічної інтенсивності.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. **Геец В. М.** Трансформационные преобразования в Украине: переосмысливая пройденное и думая о будущем / В. М. Геец // Общество и экономика. – 2006. – № 3. – С. 23 – 53.
2. Дніпропетровці – найважливіший економічний ресурс міста [Електронний ресурс] // Режим доступу: business-class.in.ua – Бизнес-Класс: межрегиональный деловой журнал. – 2010. – № 1 (23). – С. 6 – 8.
3. **Згуровський М.** Болісне одужання через кризу / М. Згуровський // Дзеркало тижня. – 2008. – № 47. – С. 8.
4. **Колодко Г. В.** Глобализация, трансформация, кризис – что дальше? / Г. В. Колодко; введ. глава Р. С. Гринберга. – М. : Магистр, 2011. – 176 с.
5. **Кораблін С.** Україна постіндустріальна / С. Кораблін // Дзеркало тижня. – 2010. – № 4. – С. 8.
6. **Кухарська Н. О.** Економічне зростання як основа економічного розвитку України / Н. О. Кухарська // Регіональна економіка. – 2007. – № 2. – С. 22 – 32.
7. **Пирог О. В.** Адаптація структури національної економіки України до вимог постіндустріального суспільства / О. В. Пирог // Вісник «Проблеми економіки та управління» – 2011. Нац. уні-ту «Львівська політехніка». – 2011. – № 2 (256). – С. 54 – 63.
8. Реструктуризація промисловості України у процесі посткризового відновлення / за ред. Я. А. Жаліла. – К. : НІСД, 2011. – 54 с.
9. **Свінцов О. М.** Структурні зрушення в економіці України та їх ефективність / О. М. Свінцов, Н. Я. Скірка, П. П. Гаврилко // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.10. – С. 166 – 173.
10. Статистичний щорічник Дніпропетровської області за 2003 рік / за ред. І. В. Почиталіної. – Д. : Головне упр-ня стат. в Дніпропет. обл., 2004. – 602 с.
11. Статистичний щорічник Дніпропетровської області за 2005 рік / за ред. І. В. Почиталіної. – Д. : Головне упр-ня стат. в Дніпропет. обл., 2006. – 536 с.
12. Статистичний щорічник Дніпропетровської області за 2009 рік / за ред. О. М. Шпильової. – Д. : Головне упр-ня стат. в Дніпропет. обл., 2010. – 536 с.
13. Стратегія розвитку міста Дніпропетровська до 2025 року [Електронний ресурс] // Режим доступу: www2.dniprograda.gov.ua – Офіційний веб-портал Дніпропетровської міської ради.
14. **Уманців Ю. М.** Глобальні фінансові виклики: світовий досвід та українські реалії / Ю. М. Уманців // Фінанси України. – 2009. – № 1. – С. 73 – 85.
15. OECD.Stat Extracts [Електронний ресурс] // Режим доступу: stats.oecd.org – OECD.